

9 клас

Історія України (52 год.)

Складено згідно Навчальної програми для ЗЗСО (Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698)

Структура курсу.

Вступ. «Довге» дев'ятнадцяте століття в історії України: територія, населення, влада.

Розділ 1. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Розділ 2. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Розділ 3. Повсякденне життя та культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Розділ 4. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Розділ 5. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Розділ 6. Україна на початку XX століття перед викликами модернізації.

Розділ 7. Повсякденне життя та культура України в середині XIX – на початку XX ст.

№	Тема	Дата	Клас	Примітка
	ВСТУП			
1.	Ранній Новий час в історії України: здобутки і втрати. Відлуння європейських подій XVIII ст. в Україні. Вплив Французької революції на ідейний клімат ЦентральноСхідної Європи.			
2.	Між двома імперіями: Україна на політичній карті Європи на зламі XVIII–XIX ст. Адміністративнотериторіальний устрій українських територій у складі Російської та Австрійської імперій. Російське самодержавство як політична система.			
3.	Українська територія та її залюдненість: чисельність, соціальний і національний склад населення. Іншоетнічні групи на українській території: поляки, росіяни, кримські татари, євреї, німці та ін. Запровадження «смуги осілості» для євреїв підросійської України.			
4.	«Довге» XIX століття: період модернізації та національних рухів у Європі. Ознаки модернізації. Україна в XIX столітті: між традиційним укладом життя та викликами модернізації. Практична робота: Підготувати повідомлення (або есе) про європейські зв'язки України в Ранній Новий час			
	Розділ 1. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.			
5.	Нові російські порядки: імперське освоєння українського простору. Козацтво після ліквідації Запорозької Січі та Гетьманщини. Чиновницький апарат у відносинах з центральною імперською владою			

	і місцевим населенням.			
6.	Французько-російська війна 1812 р. та плани Наполеона щодо Східної Європи. Українські ополченські полки в російській армії та мешканці України на боці Наполеона I в легіоні Яна Домбровського			
7.	Соціальні та економічні зміни: криза кріпосницької системи, розмивання станових перегородок. Шляхетсько-дворянська верства. Життя сільської громади. Міщани: ремісники, торговці, підприємці.			
8.	Початок індустріальної революції. Нова модель соціально-економічного розвитку Півдня України. Порто-франко Одеси.			
9.	Початок українського національного руху («національне відродження»): шляхетський етап. Асимілятори і традиціоналісти. Новгород-Сіверський гурток автономістів. Харківський осередок українського руху. Формування сучасної національної ідентичності.			
10.	Кирило-Мефодіївське братство та ідея всеслов'янської республіки-федерації. Практична робота: Проаналізувати (усно або письмово) програмні документи Кирило - Мефодіївського братства під кутом зору відображення в них минулого/майбутнього України або/і з позиції формування прав і свобод людини.			
11.	Нації та націоналізм у сприйнятті людей XIX століття. Політичне та етнічне розуміння нації. Соціальні та політичні рухи. Польське повстання 1830–1831 рр. і його наслідки для України. «Українське питання» в баченні російської влади й громадськості. Імперська «теорія офіційної народності» («православ'я – самодержавство – народність»). Ліквідація Грекокатолицької церкви в Російській імперії.			
12.	Узагальнення. Тематичний контроль.			
	Розділ 2. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII – у першій половині XIX ст.			
13.	Адміністративно-територіальний устрій українських регіонів у складі Австрійської імперії. Соціальний та етнічний склад населення. Організація імперської влади. Реформи Марії Терезії та Йосифа II. «Освічений абсолютизм».			

14.	Початки українського національного руху в Австрійській імперії. Закарпатські «будителі». Товариство галицьких грекокатолицьких священників.			
15.	Національна діяльність Грекокатолицької церкви. Гурток «Руська трійця». Дискусія про абетку (кирилиця чи латиниця) в Галичині.			
16.	Практична робота: Підготувати повідомлення про історію альманаху «Русалка Дністровая», проаналізувати його зміст під кутом зору ідейного та емоційного наповнення, важливого для розвитку національного руху.			
17.	Весна народів» та суголосні їй події в Галичині, Буковині й Закарпатті в 1848–1849 рр. Скасування панщини. Перша політична організація українців – Головна Руська рада та її національна програма. Газета «Зоря Галицька». Українці в австрійському парламенті.			
18.	Узагальнення. Тематичний контроль.			
	Розділ 3. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ кінця XVIII – першої половини XIX ст.			
19.	Повсякденне життя сільського і міського населення. Сільська та міська забудова (приватний і громадський простори). Житло і побут дворянина (шляхтича), купця, міщанина, селянина. Одяг. Публічна і приватна гігієна. Емансипація селянства. Становище жінки.			
20.	Умови розвитку освіти й культури в Україні. Імперська політика в галузі освіти й наук. Університети в Україні (Львівський, Харківський, Київський): освітнє, наукове, соціальне та політичне призначення. Елітарні навчальні заклади університетського типу: Кременецький ліцей, Рішельєвський ліцей в Одесі, Ніжинська гімназія вищих наук князя Безбородька. Інтелектуальні співтовариства.			
21.	Становлення сучасної української літературної мови. «Енеїда» Івана Котляревського – перший твір нової української літератури. Націєтворча роль літературних та історичних праць. Теми та образи української романтичної літератури та історичної белетристики. Тарас Шевченко і його «Кобзар».			
22.	Музика, театр, образотворче мистецтво та архітектура у світлі культурно-мистецьких течій класицизму і романтизму та розвитку національного руху. Національно-культурне життя поляків, росіян, євреїв, німців, кримських татар на теренах України. Єврейські			

	«штетли».			
23.	Практична робота. Підготувати і здійснити віртуальну мандрівку «Пам'ятки образотворчого мистецтва та архітектури України першої половини XIX ст.»			
24.	Узагальнення. Тематичний контроль.			
	Розділ 4. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ в другій половині XIX ст.			
25.	Україна в контексті міжнародних політичних подій середини XIX ст. Східна (Кримська) війна 1853– 1856 рр. як поштовх до реформ у Російській імперії. Українці у Східній (Кримській) війні.			
26.	Ліквідація кріпацтва та реформи 1860–1870-х рр. Модернізація промисловості й сільського господарства. Торгівля. Втягнення підприємств України в імперський ринок. Урбанізація. Будівельна лихоманка. Зміни в транспортному сполученні: пароплавні компанії і розбудова залізничної мережі.			
27.	Зміни в соціальній структурі населення. Становлення української інтелігенції. Розширення сфери застосування найманої праці. Формування робітництва. Труднощі адаптації селян до міських умов життя. Українські підприємці. Взаємини між підприємцями і найманими робітниками.			
28.	Український національний рух: організаційно-культурницький (інституційний або народницький) етап. Хлопомани і громадівський рух. Київська громада. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Молоді громади. «Братство (Братерство) тарасівців». Ідейні основи українського руху: Володимир Антонович і Михайло Драгоманов. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху: Валуєвський циркуляр і Емський указ.			
29.	Практична робота: Проаналізувати політику російської імперської влади в Україні на підставі Валуєвського циркуляру, Емського указу та інших доступних офіційних актів			
30.	Польський, єврейський та кримськотатарський рухи в Україні. Польське повстання 1863–1864 рр. та його наслідки для поляків і українців. Громадсько-політичне та культурне життя єврейського населення: ортодокси та асимілятори. Сіонізм. Кримськотатарське національне відродження.			
31.	Узагальнення. Тематичний контроль.			

	Розділ 5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ в другій половині XIX ст.			
32.	Зміни у політичному становищі західноукраїнських регіонів у зв'язку з перетворенням Австрійської імперії на АвстроУгорську, запровадженням конституційно-парламентського устрою та децентралізацією. «Українське питання» в політиці австрійської влади.			
33.	Національно-політичні й культурні течії в українському русі Галичини і Буковини: русофіли («москвофіли») і народовці («українофіли»). Гасло «органічної праці». Налагодження контактів Київської громади з галицькими народовцями. Зародження ідеї «соборної України». Радикальний рух у Галичині.			
34.	Зростання української політичної активності. Українсько-польське суперництво в Галичині. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні. Народовська політика «нової ери». Утворення політичних товариств і політичних партій.			
35.	Практична робота: Скласти порівняльну таблицю розвитку українського руху в Російській та Австро-Угорській імперіях у XIX ст.			
36.	Особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських регіонів. Пореформені (після скасування панщини в 1848 р.) зміни у становищі селянства. Нафтова промисловість Дрогобиччини. Кооперативний рух. Трудова еміграція.			
37.	Узагальнення. Тематичний контроль.			
	Розділ 6. УКРАЇНА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ			
38.	Населення України на початку XX ст. Індустріальна модернізація. Міста як осередки великого підприємництва, торгівлі та фінансів. Економічна криза 1900–1903 рр. Розвиток монополій. Регіональна спеціалізація промисловості й сільського господарства. Проведення в Україні столипінської аграрної реформи. Переселенські рухи.			
39.	Український національний рух: політичний етап. Радикалізація руху. Автономістська й самостійницька течії в національному русі. Розбудова політичних партій. Утворення національних організацій культурно-освітнього та військово-спортивного спрямування. «Націоналізація» селянства.			
40.	Практична робота: Проаналізувати програмні документи товариства «Просвіта»/«Сокіл»/«Січ» (на вибір учительки/учителя) та укласти уявний план діяльності його міського (сільського, гімназійного)			

	осередку в Галичині на початку ХХ ст.			
41.	Консолідація української нації. Українці в російській революції 1905– 1907 рр. Боротьба українців за реформу виборчої системи в АвстроУгорській імперії. Українське представництво в російській Державній Думі та австрійських парламентських установах – Галицькому сеймі і Державній раді.			
42.	Український національний рух і його опоненти в умовах пореволюційної (століпінської) реакції 1907– 1914 рр. Товариство українських поступовців.			
43.	Посилення імперського тиску з боку російської влади. Діяльність чорносотенців. Антиєврейські погроми. «Справа Бейліса». Посилення соціальної і політичної напруженості.			
44.	Узагальнення. Тематичний контроль.			
	Розділ 7. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ в середині ХІХ – на початку ХХ ст.			
45.	Повсякдення села та міста. Громада як форма організації сільського населення, відмінність української сільської громади від російської общини. Заняття та умови праці селян і містян. Дозвілля й розваги. Зовнішній вигляд мешканців села і міста. Етнічне й конфесійне розмаїття міського населення.			
46.	Урізноманітнення форм і напрямів освіти: гімназійна освіта, поява навчальних закладів технічного профілю, приватні навчальні заклади. Боротьба за створення українського університету у Львові. Розвиток наукових досліджень. Наукові товариства.			
47.	Реалізм другої половини ХІХ ст. як світоглядна і культурно-мистецька течія. Український модерн і ранній модернізм (авангардизм) зламу ХІХ– ХХ ст. у літературі, образотворчому мистецтві, архітектурі. Поява будівель громадського призначення: вокзали, криті ринки, театри. Меценатство.			
48.	Практична робота: На основі аналізу доступних джерел укласти словесний (або письмовий) історичний портрет мецената, діяча української науки чи мистецтва другої половини ХІХ – початку ХХ ст. (на вибір учительки/учителя або учениць/учнів).			
49.	Участь церкви (релігійних організацій) і духівництва у формуванні основ новочасного українського суспільства. Розширення просторів світського життя (секуляризація). Зміни в поглядах на становище жінки. Опіка над здоров'ям і медичні служби.			
50.	Зміни у світосприйнятті та відчутті людиною простору. Поява нових видів транспорту (потяги, трамваї,			

	автомобілі), засобів спілкування (телеграф, телефон) та поширення інформації (преса). Облаштування громадського простору (брукування, освітлення вулиць тощо). Нові види мистецтва (фотографія і кінематограф)			
51.	Узагальнення. Тематичний контроль.			
52.	Урок – проєкт «Наш край в другій половині XIX – на початку XX ст.»			